

Fagfornyelsen - andre runde innspill til kjernelementer i skolefagene

Uttalelse - Sex og samfunn

Status:	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: sara@sexogsamfunn.no
Innsendt av:	Sex og samfunn
Innsenders e-post:	sara@sexogsamfunn.no
Innsendt dato:	09.11.2017
Hvilken instans representerer du?:	Sex og samfunn Annet (Offentlig)
Stilling:	politisk rådgiver

Kroppsøving

1. ANDRE SKISSE TIL KJERNEELEMENTER I KROPPSØVING

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse til hva kjerneelementene kan være. Vi skal jobbe videre med kjerneelementene på bakgrunn av innspillene som kommer her.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – kjerneelementer i KROPPSØVING

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Kjerneelementer i faget	Sentralt innhold i kjerneelementene
(faglige, punktvis, ev kort setning)	(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)
Bevegelseserfaringer og kroppslig læring	I kroppsøving innebærer dette at elevene lærer kroppslig og gjennom refleksjon i og ved ulike bevegelseserfaringer, fra det enkle grunnleggende til mer komplekse og sammensatte bevegelsesmønstre i lek, idrettsaktiviteter og andre bevegelsesaktiviteter.

	<p>Det å delta, skape og uttrykke seg i og gjennom bevegelsesaktiviteter, utforske egne bevegelsesmuligheter og forbedre egne ferdigheter har verdi også i seg selv. Kroppsøving handler om læring i, om og gjennom bevegelse. Gjennom bevegelseserfaringer og kroppslig læring får elevene bli kjent med å være i bevegelse alene eller sammen med andre ut fra egne interesser, intensjoner og forutsetninger. Kunnskap om, opplevelse og erfaring med, og refleksjon over ulike bevegelseskulturer skal bidra til at elevene utvikler respekt og toleranse i et mangfoldig samfunn.</p>
<p>Refleksjon og kritisk tenking om kropp, helse og bevegelse</p>	<p>I kroppsøving er refleksjon over og reflekterende erfaring med bevegelsesaktiviteter en kontinuerlig del av arbeidet i faget. I dette kjerneelementet handler det spesielt om å diskutere og reflektere over, og forholde seg kritisk til framstillinger av kropp, trening, helse og bevegelse. Slik kompetanse er grunnleggende for å anerkjenne forskjellighet, utvikle toleranse og respekt, og å finne sitt ståsted i verden. I arbeidet med elevers identitet og selvbylde har kroppsøving et særskilt ansvar for å gjøre elevene rustet til å møte skiftende kroppsfokus, treningstrender, kroppspress og ulike helseoppfatninger og kroppsidealer.</p> <p>Gjennom kroppsøving skal elevene gjøre seg erfaringer og få opplevelser i og gjennom ulike bevegelsesaktiviteter, øving og trening. De skal utvikle forståelse for helse og bevegelse som ressurser. De skal lære å forvalte helse som ressurs på en måte som er hensiktsmessig for den enkelte, og slik at de blir rustet til å ta gode valg for egen og andres helse gjennom livet. Det handler om å stå i utfordringene over tid, mestre sosiale omgivelser og løse komplekse utfordringer med konsekvenser for den enkelte og for et mangfoldig samfunn.</p>
<p>Lek, øving og sikker ferdsel i bevegelsesaktiviteter</p>	<p>I kroppsøving er lek og øving sentrale elementer og grunnlag for utvikling, læring og estetisk erfaring. Å arbeide utforskende og skapende med bevegelse over tid, gjennom progresjon og kontinuitet gir et godt grunnlag for dybdelæring, mestringsopplevelser og det å erfare egne grenser. Lek og øving i</p>

	<p>kroppsøving representerer innhold og arbeidsformer som både har verdi i seg selv og som inviterer elevene til aktiv medvirkning i læreprosessene.</p> <p>Å utøve bevegelsesaktiviteter på en sikker måte innebærer å kunne vurdere konsekvenser og ta hensyn til andre. I kroppsøving handler det spesielt om å kunne ferdes trygt på, i og ved vann, kunne svømme, foreta enkel førstehjelp og livredning. Videre om å kunne orientere og ta seg fram kjente og ukjente områder ved hjelp av kart, kompass og andre hjelpemidler.</p> <p>Å kunne ferdes og trives ute i natur under vekslende årstider er nødvendig for å kunne ta del i, levendegjøre og videreutvikle friluftsliv som kulturbærer. Til dette hører ivaretaking av sikkerhet, naturopplevelse, sporløs ferdsel og refleksjon rundt forståelser av natur, meningsopplevelse og bærekraftig utvikling med utgangspunkt i samisk og norsk kultur.</p>
<p>Deltaking, inkludering og samarbeid i bevegelsesaktiviteter</p>	<p>I kroppsøving er samarbeid og samhandling i bevegelsesaktiviteter forutsetninger for egen og andres læring.</p> <p>Elevene representerer et mangfold akkurat som samfunnet de er en del av. I kroppsøving er det derfor viktig at elevene lærer om oppfatninger av kropp og bevegelse i ulike kulturer, og utvikler forståelse for hvordan elever kommer til faget med ulike forutsetninger og muligheter.</p> <p>I ulike bevegelsesaktiviteter i kroppsøving må eleven løse utfordringer alene og i fellesskap med andre. Gjennom utforskning av det kulturelle mangfoldet i bevegelsesaktiviteter, og ved selv å være med å utvikle lek, øvinger og spill i kroppsøving, kan elevene bli kjent med rammer og forutsetninger, konkurranse, fair play og regler. Underveis krever dette konstruktiv deltaking og inkludering av medelever i bevegelsesaktivitetene, på lengre sikt handler det om å utvikle sosial og emosjonell kompetanse og motorisk og fysisk refleksjonskompetanse.</p> <p>Gjennom medbestemmelse og medansvar, og kritisk refleksjon om vilkårene for deltagelse og samarbeid i ulike bevegelsesaktiviteter</p>

	utvikler elevene kunnskap om vilkårene for demokratisk deltagelse,
<p>Progresjon/forventet læringsløp knyttet til kjerneelementene:</p> <p>Kroppsøving bygger på rammeplanens målsetting om at barna skal videreutvikle motoriske ferdigheter, kroppsbeherskelse, koordinasjon og fysiske egenskaper. I kroppsøving skal elevene lære kroppslig og gjennom refleksjon i og ved ulike bevegelseserfaringer, fra det enkle grunnleggende til mer komplekse og sammensatte bevegelsesmønstre</p> <p>Rammeplanen vektlegger at barna skal bli kjent med egne behov, få kjennskap til menneskekroppen og utvikle gode vaner for hygiene og et variert kosthold. Barnehagebarn skal også bli trygge på egen kropp, få en positiv oppfatning av seg selv og bli kjent med egne følelser. I kroppsøving skal refleksjon og erfaring foregå kontinuerlig og elevene skal diskutere og reflektere over, og forholde seg kritisk til framstillinger av kropp, trening, helse og bevegelse for å utvikle evne til å anerkjenne forskjellighet, vise toleranse og respekt, og til å finne sitt ståsted i verden</p> <p>Rammeplanens målsetting og at barn skal oppleve å vurdere og mestre risikofylt lek gjennom kroppslige utfordringer. Faget kroppsøving skal videreutvikle elevenes skapende og utforskende kompetanse gjennom mer avansert lek, men også gjennom kreative prosesser. Gjennom progresjon og kontinuitet skal en legge et godt grunnlag for dybdelæring og mestringsopplevelser. Faget skal sikre at elevene får erfare egne grenser og vurdere risiko i stadig mer komplekse situasjoner som i, ved og på vann og fra kjente til ukjente områder.</p>	

I barnehagen skal barna oppleve trivsel, glede og mestring ved allsidige bevegelseserfaringer, inne og ute, året rundt. I faget kroppsøving skal elevene kunne ferdes og trives ute i natur under vekslende årstider for å kunne ta del i, levedegjøre og videreutvikle friluftsliv som kulturbærer.

Kroppsøvingfaget bygger på rammeplanens målsetting om at barna skal sette grenser for egen kropp og respekterer andres grenser. I kroppsøving skal elevene utvikle forståelse for at vi har ulike forutsetninger og muligheter. Gjennom å løse utfordringer sammen med andre skal de bli kjent med, følge og utvikle regler og fair play. Elevene skal delta sammen med andre, løse utfordringer sammen med andre, reflektere over samspill og samhandling og gjennom det, utvikle sosial og emosjonell kompetanse, demokratiforståelse, toleranse, inkluderende holdninger og medborgerskap

Kort utdypende tekst om tverrfaglige tema i faget:

Livsmestring dreier seg om å forstå og påvirke faktorer som har betydning for eget liv. Helse er en ressurs alle mennesker har. I kroppsøving skal elevene få kunnskap om ulike perspektiver på helse for å gjøre dem i stand til å ta gode helsemessige valg for seg selv. Kroppsøving fordrer at elevene er i aktivitet sammen. Dette bidrar til mellommenneskelige relasjoner som gir økt forståelse og respekt for andre. Gjennom å delta i ulike bevegelsesaktiviteter vil elevene kjenne på egne og andres følelser som kan bidra til å håndtere medgang og motgang på en best mulig måte.

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget? De tre tverrfaglige temaene er:

- bærekraftig utvikling
- demokrati og medborgerskap
- folkehelse og livsmestring

En viktig del av bærekraftig utvikling handler om å bygge menneskelig kompetanse. I kroppsøving innebærer dette at elevene får forståelse for helse som ressurs, natur og friluftsliv, som gjør elevene i stand til å ta ansvarlige valg for seg selv og omgivelsene.

Demokrati og medborgerskap handler i stor grad om å øve opp evnen til å tenke kritisk og lære seg å håndtere meningsbrytninger og respektere uenighet. I ulike bevegelsesaktiviteter i kroppsøving må eleven løse utfordringer alene og i fellesskap med andre. Dette er med på å utvikle demokratiske kompetanser som empati, evne til å lytte og observere, løse konflikter og kommunisere.

Kort utdypende tekst om grunnleggende ferdigheter i faget:

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

- å kunne lese i faget
- å kunne skrive i faget
- å kunne regne i faget
- muntlig ferdigheter i faget
- digitale ferdigheter i faget

Grunnleggende ferdigheter i kroppsøving dreier seg om dypere læring, refleksjon og progresjon i faget i hovedsak, gjennom å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Det handler også om å utvikle de grunnleggende ferdighetene ved hjelp av bevegelse og kroppslig erfaring.

Muntlige ferdigheter i kroppsøving er et sentralt redskap for å forstå, delta i og vurdere bevegelse/bevegelsesaktiviteter gjennom å lytte, tale og kommunisere, samt gi uttrykk for egne vurderinger og erfaringer. Muntlige ferdigheter i kroppsøving handler også om kommunikasjon samtidig som eleven deltar i komplekse bevegelsesutfordringer og i samhandling med andre.

Å kunne uttrykke seg skriftlig i kroppsøving dreier seg om skriftlig framstilling av fagspesifikke tekster, inkludert multimodale/ sammensatte tekster. Skriftlig ferdighet handler også om å kunne uttrykke vurdering av sin egen utvikling og bevegelsesaktiviteter.

Å kunne lese i kroppsøving dreier seg om å samle informasjon, tolke og reflektere over bevegelsesaktiviteter og fagligspesifikke tekster, samt å lese multimodale/ sammensatte tekster.

Å kunne regne i kroppsøving handler om å bruke matematisk kompetanse og matematiske uttrykk for å forstå bevegelsesaktiviteter, å kunne kritisk vurdere resultat og informasjon. Det handler også om å forstå regning bedre gjennom å erfare, eksempelvis vekt, kraft, tid, mengde, form.

Digitale ferdigheter i kroppsøving dreier seg om å bruke digitale verktøy, medier og ressurser forsvarlig og hensiktsmessig for å løse praktiske utfordringer i kroppsøving og i kommunikasjon. Digital dømmekraft er sentralt for å vurdere hvordan digital kommunikasjon kan påvirke unges forståelse av seg selv, egen kropp og helse.

Kort utdypende tekst om verdigrunnlaget knyttet til faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnlaget mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Verdigrunnlaget i «Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen» skal i kroppsøving gjøres levende og få betydning for hver enkelt elev gjennom:

- At eleven får kjennskap til bevegelsesaktiviteter fra ulike kulturer og gjennom det, utvikler identitet og forståelse for et inkluderende og mangfoldig felleskap.
- At eleven gjennom deltakelse i bevegelsesaktiviteter sammen med andre utvikler sine empatiske og samarbeidende evner og demokratiske verdier.
- At elevene gjennom bevegelsesaktivitet utendørs får oppleve naturen, utvikler naturglede og respekt for naturen.
- At elevene gjennom deltakelse i bevegelsesaktiviteter erfarer og utvikler kunnskap om egen kropp, helse og verdi slik at de opplever likeverd, likestilling, tilhørighet.
- At elevene gjennom lek og skapende aktivitet får erfaring med å se muligheter og omsette idéer til handling, får utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang.

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Kjerneelementer:

Kjerneelementgruppa har valgt å bygge videre på førsteutkastet til kjerneelementer, men gjennom å ta hensyn til innspill i første høringsrunde. Vi har vektlagt et innhold som kan brukes aktivt både i gjennomføring og vurdering av kroppsøving. Vi har avstemt vårt forslag til hva elevene skal lære i kroppsøving med ny rammeplan for barnehage, og det som bør videreføres i eksisterende læreplan som ble revidert i 2012 og 2015 (svømming), men i lys av

et enda mer framtidrettet kompetansebehov. Vi ser imidlertid behov for å behandle teknologi, innovasjon, entreprenørskap og kreativitet ytterligere i siste arbeidsfase. Våre prioriteringer er det vi mener best speiler fagets egenart og som kan realiseres innenfor eksisterende fag- og timeramme.

Progresjon:

Kjerneelementgruppa i kroppsøving vektlegger å bygge et sammenhengende og helhetlig læringsløp fra barnehage, gjennom grunnskole og videregående opplæring. Vi har vektlagt at faget skal gi elever grunnleggende bevegelseserfaring og evne til å meste stadig mer komplekse fysiske ferdigheter og bevegelsesaktiviteter alene og med andre, slik at elevene utvikler evne og mulighet til å reflektere over og gjøre kloke valg for en aktiv livsstil livet ut.

Tverrfaglige tema:

Alle tre tverrfaglige temaer er vurdert som sentrale i faget.

Grunnleggende ferdigheter:

Kjerneelementgruppa har lagt størst vekt på skriftlig og muntlig ferdighet da disse synes å ha størst relevans i faget kroppsøving, men alle grunnleggende ferdigheter er kommentert.

Verdigrunnlaget:

Verdigrunnlaget er i dette utkastet belyst på den måten at vi sier noe om hvordan det skal gjøres levende og få betydning for hver enkelt elev.

2. INNSPILL

? I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Ingen kommentar fra instansen

? Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Ja. Vi mener allikevel at det kan være mer konkret fokus på kroppen som utøvende objekt fremfor som passivt subjekt, altså å videreformidle et fokus på hva som fungerer med kroppen og hvordan/i hvilken grad kroppen legger til rette for at man kan (eller ikke kan) ta de valgene man ønsker. Hvordan kroppen ser ut i forhold til skjønnhetsidealer bør settes i perspektiv mht funksjonsnedsettelse, kroniske sykdommer osv. Slik som er beskrevet i andre fag, bør det være fokus på muligheter, ikke begrensninger. Skjønnhetsidealer kan være blant de mest begrensende og hemmende faktorer for unges forhold til egen kropp. Større fokus på kroppen som noe som kan legge til rette for heller enn å begrense valgmuligheter er en god mulighet til å ivareta temaet folkehelse og livsmestring.

? **Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?**

Ingen kommentar fra instansen

? **Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?**

Ingen kommentar fra instansen

? **Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?**

Ingen kommentar fra instansen

Naturfag

1. ANDRE SKISSE TIL KJERNEELEMENTER I NATURFAG

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse til hva kjerneelementene kan være. Vi skal jobbe videre med kjerneelementene på bakgrunn av innspillene som kommer her.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – kjerneelementer i naturfaget:

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget. Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Kjerneelementer om faget	Sentralt innhold i kjerneelementene
(faglige, punktvis, ev kort setning)	(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)
Nysgjerrighet og utforskertrang	Innebærer at elevene får stimuli og utløp for sin nysgjerrighet og utforskertrang for livet, jorda, verdensrommet og hvordan naturen, naturfenomener og teknologi fungerer og henger sammen. <ul style="list-style-type: none">• Pedagogisk entreprenørskap• Ulike læringsarenaer• Aktivitet
Kreativitet og skaperglede	Innebærer at elevene stimuleres til kreativitet gjennom utforskende arbeidsmetoder,

	<p>entreprenørskap, dannelsen av spørsmål, forklaringer, modeller, utforminger av forsøk og i anvendelsen og utformingen av teknologi.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samarbeid • Idégenereringsprosesser • Kommunikasjon • Presentere resultat eller produkt
Kritisk tenkning og refleksjon	<p>Innebærer at elevene får utvikle evne til kritisk tenkning og refleksjon knyttet til naturfaglige og teknologiske tema</p> <ul style="list-style-type: none"> • Identifisere premisser, argumenter og konklusjoner • Skille mellom påstander og observasjoner • Lage og følge resonnementer • Kildekritikk • Skille kausalitet og korrelasjon, være bevisst på bakenforliggende faktorer • Gi og ta tilbakemeldinger og egenvurdering • Naturvitenskapelig redelighet
Naturvitenskapelige metoder og tenkemåter	<p>Innebærer at elevene får kunnskap om og anvender naturvitenskapelige metoder, prosedyrer og tenkemåter for å undersøke og utforske ulike forskningsspørsmål og tema</p> <ul style="list-style-type: none"> • Finne og anvende teorier og forklaringsmodeller • Samle empiri gjennom observasjon, forsøk og simuleringer • Teste modeller og teorier mot empiri • Utvikling og kvalitetssikring av kunnskap gjennom samarbeid og fagfellevurdering • Naturvitenskapelig redelighet
Modellering	<p>Innebærer at elevene får undersøke, anvende, teste og lage ulike modeller innen naturvitenskapelige tema</p> <ul style="list-style-type: none"> • Modeller som representasjon, systemer, sammenhenger eller fenomener • Skjematiske, grafiske, fysiske og matematiske modeller.

	<ul style="list-style-type: none"> • Diskutere styrker og svakheter ved modeller • Anvende modeller • Teste modeller mot empiri • Lage modeller
Naturvitenskapelig språk	<p>Innebærer at elevene får kunnskap om og anvende naturvitenskapelig språk</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oppbygging av naturvitenskapelig resonnement • Utvetydighet og presisjon. • Fagbegreper, anvendelse og betydning

Kjerneelementer i faget (faglige, punktvis, ev kort setning)	Sentralt innhold i kjerneelementene (innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)
Evolusjon	Innebærer oppbygning og funksjon hos celler, deres energi og stoffbehov, konkurranse og levetid. Videre handler det om organismer, avkom og videreføring av genetisk informasjon.
Forståelse for menneskekroppen	Innebærer kroppens oppbygning, organsystem, samt dens energi- og stoffbehov. Videre handler det om kroppens sanser og respons stimuli og interaksjon med omgivelser. Kunnskap om kroppen er viktig for å forstå seg selv og ta vare på egen helse.
Partikler	<p>Innebærer hvordan partikkelmodellen gir grunnlag for å forstå hvordan samme stoff kan opptre både som gass, væske og fast stoff og at et stoff kan veksle mellom disse formene.</p> <p>Videre hvordan stoff kan reagere med hverandre og danne nye stoff der sammensetningen av ulike atomer avgjør egenskapene.</p> <p>Svært små partikler som f.eks. atom eller foton har kvantemekaniske egenskaper som er grunnleggende for de ulike egenskapene til makroskopiske partikler.</p>

Jordas plass i universet	Innebærer jordens plassering i solsystemet, galaksen og universet.
Årstider, klima og vær	Innebærer hvordan jordens bane rundt seg selv og sola skaper årstider. Videre hvordan årstidene, landskapet og atmosfærens sammensetning gir opphav til klima og vær.
Platetektonikk	Innebærer hvordan varmeenergi fra jordas indre forårsaker bevegelse i magmaen og hvordan jordas faste overflate er i stadig forandring gjennom dannelse (indre krefter) og forvitring (ytre krefter) av bergartene.
Bærekraftige valg	Innebærer hvordan sanseopplevelser i naturen gir elevene erfaringer om arter, samspill og kretsløp. Videre handler det om hvordan menneskelig aktivitet påvirker kretsløp og systemer. Kunnskap om naturen, dens ressurser og systemer gir muligheter for fremtidig og bærekraftig innovasjon.
Naturlover	Innebærer sammenhenger i naturen som gjelder overalt og alltid, slik som gravitasjon og at masse og energi ikke kan skapes eller gå tapt, men bare endre form og kvalitet.
Teknologi i naturvitenskap	Innebærer hvordan anvendelse og utvikling av teknologi er med på å drive vitenskapen videre. I tillegg innebærer det deltakelse i utforskning og utvikling av teknologi gjennom bruk av naturlover, mekaniske og elektroniske prinsipper samt programmering. Å bryte ned problemer til mindre elementer (algoritmisk tankegang / computational thinking) er sentralt. Det innebærer også hvordan teknologi kan løse de store utfordringene verden står overfor gjennom bioteknologi, genteknologi, kunstig intelligens, matproduksjon og teknologier for å løse verdens energibehov.

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget? De tre tverrfaglige temaene er:

Vi mener at alle de tre tverrfaglige temaer er relevante i naturfaget:

Bærekraftig utvikling, slik FN definerer det, omfatter økonomi, miljø og sosiale forhold. Det naturfaglige fokus ligger hos miljø; vær og klima, matproduksjon, biologisk mangfold, føre-var-prinsippet, muligheter og løsninger for fremtiden.

Kritisk tenking, samarbeid og kommunikasjon gjør elevene til demokratiske borgere som kan se muligheter og ta bærekraftige valg.

Folkehelse og livsmestring handler i naturfaget om indre og ytre påvirkningsfaktorer; eksempelvis skolemedisin/alternativ medisin, stråling, rusmidler og psykisk helse. Dette gjør elevene i stand til å ta gode valg i forhold til egen kropp og helse.

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

- å kunne lese i faget
- å kunne skrive i faget
- å kunne regne i faget
- muntlig ferdigheter i faget
- digitale ferdigheter i faget

Alle de grunnleggende ferdighetene er relevante for faget. Hvordan disse er relevante for fagets premisser er nevnt og konkretisert i kjerneelementene **om** naturfag.

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnet mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Kritisk tenkning, skaperglede, engasjement, utforskertrang, respekt for naturen og miljøbevissthet er spesielt relevante for naturfaget.

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Kjerneelementer: Vi har skilt mellom "kjerneelementer i naturfag" og "kjerneelementer om naturfag" for å tydeliggjøre *arbeidsmetoder/tankemåter* og naturfaglig *innhold*. Utformingen av kjerneelementene skiller seg med elevfokus i kjerneelementene *om* naturfag og deskriptivt faginnhold *i* kjerneelementene i naturfag. Dette har vi gjort for å sette fokus på naturfag som

et praktisk og undersøkende fag. Selv om det er mange kjerneelementer om naturfag mener vi at dette ikke bidrar til stofftrenghet. Dersom det fremdeles er stofftrenghet må det kuttes ytterligere fra "kjerneelementer i naturfag".

Progresjon: Grappa er i gang med diskusjon om progresjon, men har ikke jobbet nok med dette emnet enda til å gi klare anbefalinger.

Tverrfaglige tema: "Bærekraftig utvikling", "folkehelse og livsmestring" ser vi som mest sentrale i naturfag, men faget inneholder også klare elementer innen "demokrati og medborgerskap".

Grunnleggende ferdigheter: Alle de grunnleggende ferdighetene er sentrale for å lære om, og å gjøre naturfag.

Verdigrunnlaget: Vi mener at kritisk tenkning, skaperglede, engasjement, utforskertrang, respekt for naturen og miljøbevissthet er spesielt relevante for naturfaget.

2. INNSPILL

? **I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?**

Ingen kommentar fra instansen

? **Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?**

Ingen kommentar fra instansen

? **Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?**

I naturfag mangler vesentlige elementer både i kjerneelementet «forståelse for menneskekroppen» og det tverrfaglige temaet «folkehelse og livsmestring». Det bør i begge disse legges større og mer konkret vekt på de ulike «typene» helse; psykisk, fysisk og seksuell, og samspillet mellom disse. Uhelse på et av disse feltene har stor påvirkning på de andre. For eksempel kan dårlig seksuell helse, for eksempel i form av at man jevnlig har ubeskyttet sex

med mange ukjente partnere, eller ikke klarer å sette grenser for hva man ønsker å være med på seksuelt, ha stor innvirkning på psykisk og fysisk helse, og vice versa.

? **Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?**

Ingen kommentar fra instansen

? **Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?**

Ingen kommentar fra instansen

? **Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?**

Ingen kommentar fra instansen

Samfunnsfag, geografi og historie

1. ANDRE SKISSE TIL KJERNEELEMENTER I SAMFUNNSFAG, GEOGRAFI OG HISTORIE

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Nederst på denne siden finner du fire skisser til kjerneelementer i samfunnsfag, geografi og historie. Disse er samfunnsfag for grunnskolen og samfunnsfag, historie og geografi i videregående opplæring. Skriv i svaret hvilken av skissene kommentarene handler om.

Vi skal jobbe videre med kjerneelementene på bakgrunn av innspillene som kommer her.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

2. INNSPILL

? Hvilket av fagene ønsker du å gi innspill til?

Geografi vgo

Historie vgo

Samfunnsfag gs

Samfunnsfag vgo

? I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Ingen kommentar fra instansen

? Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Ingen kommentar fra instansen

? Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Ny overordnet del beskriver verdigrunnet for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Ingen kommentar fra instansen

1. ANDRE SKISSE TIL KJERNEELEMENTER I KRLE/RE

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse til hva kjerneelementene kan være. Vi skal jobbe videre med kjerneelementene på bakgrunn av innspillene som kommer her.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – KRLE /RE:

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Kjerneelementer i faget (faglige, punktvis, ev kort setning)	Sentralt innhold i kjerneelementene (innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)
1. Forståelse for religioner og livssyn på individ, gruppe og samfunnsnivå	Faget skal belyse religion og livssyn lokalt, nasjonalt, globalt, samt gi innsikt i hvordan disse inngår i historiske prosesser og samfunnsendringer. Elevene skal bli kjent med internt og eksternt mangfold, og faget skal gi refleksjon om majoritets-, urfolks- og minoritetsperspektiv i Norge. Fortellinger, praksiser, materielle uttrykk og verdier inngår i faginnholdet. Faginnholdet skal være

<p>5. Utvikle etisk refleksjon</p>	<p>Gjennom kunnskap om og bruk av etiske modeller og begreper skal elever kunne identifisere etiske dilemmaer og drøfte moralske spørsmål. Etisk refleksjon gir muligheter til å håndtere større og mindre spørsmål, konflikter og utfordringer med betydning for skolesamfunnet, hverdagslivet og det globale samfunnet. Filosofiske tenkemåter kan gi redskaper til å analysere argumentasjon og påstander.</p>
<p>Progresjon/forventet læringsløp knyttet til kjerneelementene:</p> <p>Vi oppfatter alle kjerneelementene som relevante på alle trinn innenfor grunnskole og videregående skole, men de må jobbes med på måter tilpasset elevenes alder og utvikling. Det er også ulikt hva som er ønskede kunnskaper og ferdigheter og hvilke erfaringer med stoffet som elevene skal ha gjort på ulike trinn.</p> <p>På de lavere trinn er det tale om å undre seg og utforske gjennom å beskrive, fortelle om, øve seg og samtale om kjerneelementenes innhold på en konkret måte. På mellomtrinn og ungdomsskole vil det legges mer vekt på selvstendige utforskning, utførligere</p>	

beskrivelser og øvelse i bruk av metoder og begreper samt begynnende problematisering. På videregående nivå vil elevene kunne gjøre mer avanserte og selvstendige undersøkelser ved hjelp av flere metoder og innfallsvinkler, gjøre sammenlikninger og drøftinger basert på ulike typer materiale. Progresjonen åpner for at det konkrete kunnskapsstoff som elevene arbeider med fordeles noe ulikt på trinn, for slik å kunne fungere eksemplarisk.

Eksempler på progresjon: Fra å møte uttrykk og eksempler fra ulike religiøse og livssynsmessige tradisjoner på de lavere trinnene til å drøfte internt mangfold og sammenlikne ulike tradisjoner på de høyere. Fra å undre seg over filosofiske spørsmål og reflektere over erfaringsnære problemstillinger på de lavere trinnene til å drøfte dagsaktuelle problemstillinger ved bruk av ulike etiske modeller på de høyere.

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget? De tre tverrfaglige temaene er:

- bærekraftig utvikling
- demokrati og medborgerskap
- folkehelse og livsmestring

KRLE/RE-faget er et fag med stor tematisk bredde og et vidt geografisk nedslagsfelt. Alle de tre tverrfaglige temaene kan knyttes til kjerneelementene i faget. For alle tre vil det være sentralt å arbeide med hvordan de kan belyse etiske dilemmaer og hvordan konsekvenser, normer og normkritikk kommer til syne.

Hvordan sikre bærekraftig utvikling er et eksistensielt spørsmål. De sosiale, økonomiske og miljømessige konsekvensene av klimaendringer er viktige å skjønne gjennom evnen til å ta andres perspektiver. Miljøetikk og ulike etiske tankegangar knyttet til natur og menneskeverd er sentrale etiske refleksjoner. Slik kan bærekraftig utvikling gå inn i tre kjerneelementer.

Demokrati og medborgerskap handler både om samfunnsdeltakelse, identitet og innenfor/utenforskap. I KRLE/RE-fagets kjerneelementer vil kunnskap om religiøse og livssynsmessige forhold på individ-, gruppe- og samfunnsnivå være en byggestein. Majoritets-, urfolks- og minoritetsperspektivet er gjennomgående i kjerneelementene. Å sette sammen kunnskapsdelen med det verdimeslige i faget, samt med evnen til å ta andres perspektiver vil kunne bidra til demokrati og medborgerskap. Her vil etiske refleksjoner også inngå.

Identitet, meningsspørsmål og perspektivtakning er sentrale i arbeidet med folkehelse og livsmestring. Slik vil fagets behandling av eksistensielle spørsmål stå sentralt. Fagets vekt på fortellingstradisjoner vil kunne gi gode eksempler på livsmestring. Evnen til å ta andres perspektiver knytter seg til å forstå egen situasjon og kan ha en helsedimensjon langt ut over enkeltindividet.

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

- å kunne lese i faget
- å kunne skrive i faget
- å kunne regne i faget
- muntlig ferdigheter i faget
- digitale ferdigheter i faget

Lese

Kjennskap til og arbeid med hellige tekster, fortellinger, myter osv. er viktig for å forstå den plass disse tekstene har i faget. Lesing brukes også for innhenting av informasjon, tolke, reflektere, og saklig og analytisk forholde seg til fortellinger, fagstoff og multimedial formidlingsform samt møte estetiske uttrykk og gjøre bruk av dem.

Skrive

Kunne uttrykke skriftlig og presist kunnskaper og synspunkter, dele erfaringer, argumentere kommunisere, og viderutvikle egen forståelse gjennom tekstproduksjon.

Regne

Dette er ikke prioritert ferdighet i KRLE/RE, men mulighet for å møte matematiske uttrykk og tallsymbolikk, anvende tidsregning, finne fram i religiøse tekster, samt gjenkjenne og bruke mønstre i estetisk uttrykk og symbolikk.

Muntlige ferdigheter

Kommunisere faget i dialog, samtale, undring, fortelling, presentasjon, refleksjon og argumentasjon

Digitale ferdigheter

Benytte digitale verktøy både ved innhenting av informasjon og til formidling. Å ha et bevisst forhold til kildekritikk og «nettvett» er sentralt både for å komme frem til relevant og riktig kunnskap, diskutere etiske spørsmål, og for å fremme og diskutere medborgerskap og ytringsfrihet. På høyere trinn vil analyser av hvordan ulike religions- og livssynsamfunn bruker nettsider være aktuelt.

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnlaget mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Som fagenes navn – kristendom, religion, livssyn og *etikk* (KRLE) i grunnskolen og religion og etikk i videregående opplæring – understreker, står etikk og verdier sentralt. For det første er faget, som ethvert annet fag underlagt skolens verdigrunnlag. For det annet har KRLE/RE-fagene særlige forutsetninger for å tematisere etikk og verdispørsmål. Derfor er skolens verdigrunnlag spesielt relevant for KRLE/RE. Etikdens og verdienes plass i fagene er videreført i utkastene til kjerneelementer. Kjerneelementet å *utvikle etisk refleksjon*, skal bidra til elevenes kjennskap til hvordan religioner og livssyn ofte innehar en egen etikk, eller i det minste begrunner verdier på en bestemt måte. Dette er viktig kunnskap for at elevene skal kunne bli kjent med både egen og andres tro og livssyn, så vel som etikk og verdier mer allment. Dessuten er kjerneelementet som skal gi elevene en *evne til å ta andres perspektiv* sentralt for skolens verdigrunnlag generelt og KRLE/RE-fagenes spesielt. Elevene skal tilegne seg mangfoldskompetanse, som blant annet innebærer kjennskap til minoriteter og urfolks religioner og livssyn. Sett under ett er altså skolens verdigrunnlag svært sentralt i KRLE/RE-fagene.

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Kjerneelementer

Begrunnelse for oppbygning ligger i at vårt oppdrag er å lage kjerneelementer i fag. Dette er en ny del av læreplanarbeidet, der poenget er å komme frem til det som bør være mest sentralt i et skolefag. Det vil derfor være flere konkrete ting mange vil savne. Læreplangruppen vil være enda mer konkrete ut fra det vi har gjort her. Føringer i opplæringsloven, og forskrifter mener vi at vi har dekket i utvalget vi har gjort, men vi har også gitt rom for at det kan gjøres endringer. Når det gjelder de enkelte kjerneelementene har vi følgende begrunnelser

1.

Her ligger mye av det tradisjonelle innholdet i faget. Når vi har sagt at faginnholdet skal være eksemplarisk, så åpner vi for å gjøre valg ut i fra de behov og det en finner hensiktsmessig i eget klasserom. For å kunne si noe om de emnene som ligger i elementet, må en selvsagt kunne noe om forskjellige religioner og livssyn.

Vi ønsker å fokusere på at det ikke er kunnskapen for kunnskapens egen del som er sentral, men hvordan den gir oss en større forståelse for sammenhenger.

2.

De sentrale metodene og arbeidsmåtene i faget er en del av bestillingen av kjerneelementer, og vi har konkludert med at de må komme frem i et punkt. Vi fikk noen tilbakemeldinger i forrige runde om at vi var noe kritiske til religioner og livssyn, men vi kan ikke se annet enn at dette er fenomener som er både sammensatte og omdiskuterte – på både godt og vondt.

3.

Vi fikk i høringsuttalelsen tilbakemelding om at vi ga lite rom for samtaler om eksistensielle spørsmål, og at fag som KRLE + RE bør gi rom for det. Vi mener at denne typen undring skal knyttes til hele bredden av religioner og livssyn i tillegg til at vi mener det er naturlig å trekke inn filosofer og filosofiske emner.

4.

I tilbakemeldingene vi fikk i forrige runde mente flere at identitetsbegrepet måtte inn i KRLE/RE på en tydeligere måte, mens andre likte måten vi har gjort det på. Vi har valgt kjerneelementet *å ta andres perspektiver*, fordi vi ser det som en kompetanse som både kan kreves og måles. Dessuten mener vi dette punktet er sentralt for å utvikle mangfoldskompetanse.

5.

Denne delen av faget blir slik vi ser det også et verktøy for andre fag. Kunnskap om og trening i etisk refleksjon mener vi er sentralt for å gi elevene demokratisk kompetanse i et mangfoldssamfunn. Det gir også mulighet for å belyse ulike tema tilpasset den enkelte skole og de etiske utfordringer elevene er opptatte av.

I tillegg vil vi nevne at en del tilbakemeldinger til utkastet vi la ut etter andre samling etterspør filosofien. Filosofi er imidlertid ikke nevnt konkret verken i forskrift eller opplæringslov. Vi mener at filosofi derfor bør brukes for å utdype og støtte opp om andre emner i faget både i form av filosofisk samtale som metode og bruke relevante filosofer, heller enn som en filosof her og der i skoleløpet. (Eksempelvis Kant og Bentham/ Mill til etikken, eller de Beauvoir til kjønnsproblematikk).

2. INNSPILL

? I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Ingen kommentar fra instansen

? Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

I kjerneelementet «Forståelse for religioner og livssyn på individ, gruppe og samfunnsnivå», bør temaer som kjønn og seksuell orientering og hvilken betydning dette har i samtiden og har hatt historisk for grupper og individers plass i samfunn og religioner spesifiseres. At disse temaene konkretiseres er essensielle for ivaretagelse av de tre tverrfaglige temaene i KRL/RE-faget.

? Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

I kjerneelementet «Forståelse for religioner og livssyn på individ, gruppe og samfunnsnivå», bør temaer som kjønn og seksuell orientering og hvilken betydning dette har i samtiden og har hatt historisk for grupper og individers plass i samfunn og religioner spesifiseres. At disse temaene konkretiseres er essensielle for ivaretagelse av de tre tverrfaglige temaene i KRL/RE-faget.

? Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Ingen kommentar fra instansen

1. ANDRE SKISSE TIL KJERNEELEMENTER I ENGELSK

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse til hva kjerneelementene kan være. Vi skal jobbe videre med kjerneelementene på bakgrunn av innspillene som kommer her.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – kjerneelementer i engelsk

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Kjerneelementgruppa i engelsk ønsker å presisere at dette utkastet **ikke** er et forslag til en læreplan i engelsk, men et riss over hvordan **kjerneelementer** i engelsk KAN se ut.

Vi har fått mange tilbakemeldinger på hva som bør inkluderes i engelskfaget, men vi trenger fremdeles innspill på hva som er det viktigste i engelskfaget i fremtidens skole.

Vi ønsker derfor innspill på kjerneelementer i engelsk fra alle som er involvert i engelskfaget, også fra lærere på barnetrinnet og voksenopplæringen.

Kjerneelementer i faget	Sentralt innhold i kjerneelementene Se begrunnelse under.
Kommunikasjon og samhandling på engelsk	<p>Elevene skal lære engelsk for å skape mening med språk.</p> <p> Dette innebærer å lære å kommunisere muntlig og skriftlig med ulike samtalepartnere og mottakere, i ulike kontekster, med ulike formål og ved bruk av ulike medier. Det omfatter tidlig utvikling av et godt muntlig språk som et grunnlag for en systematisk leseopplæring i engelsk. </p> <p> Dette består blant annet i å utvikle kunnskaper og ferdigheter knyttet til </p> <ul style="list-style-type: none"> • hvordan språket kan brukes i forskjellige situasjoner og til forskjellige formål; • kommunikasjonsstrategier (som f.eks. hvordan få fram budskapet dersom ordforrådet er mangelfullt); • språkfunksjoner (f.eks. å beskrive, kommentere, spørre, fortolke); • hvordan å skape formelle og uformelle tekster; • hvordan skape sammenheng i tekster, muntlig og skriftlig.
Møte med engelskspråklige tekster	<p>Elevene vil gjennom livet møte uendelig mange engelskspråklige tekster – både muntlige og skriftlige, digitalt og på papir, osv. Engelskfaget skal forberede elevene til å møte, forstå og reflektere over ulike og varierte typer tekster i et bredt utvalg, fra nåtid og fortid.</p> <p> Møte med forskjellige type tekster er med å utvikle elevenes forståelse av verden og andre menneskers perspektiv, noe som er essensielt for utviklingen av dannelse og medborgerskap. </p>

	<p>Dette betyr blant annet at elevene gradvis skal lære å:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bli selvstendige i møte med tekster; • vurdere, tolke, analysere, reflektere over og undre seg over tekstene; • ta hensyn til konteksten tekstene er oppstått og kunne finne implisitt informasjon; • trekke slutninger og skape egne meninger; • trekke inn egne erfaringer og interesser i valg og tolkning av tekster, hvor kildekritiske holdninger vektlegges.
<p>Kultur- og mangfoldskompetanse</p>	<p>Elevene vil gjennom forskjellige kontekster og situasjoner møte andre engelskspråklige kulturer og samfunn – nært og fjernt, fysisk og virtuelt.</p> <p>Elevene skal gjennom engelskfaget forberedes på å møte mennesker der det engelske språk brukes ved å legge til rette for utviklingen av kultur- og mangfoldskompetanse.</p> <p>Dette innebærer kunnskaper og ferdigheter som skal være med og utvikle holdninger og kulturell bevissthet hos elevene. Det omfatter bevissthet om ulike engelskspråklige miljøer som kan sammenlignes med elevenes egne kultur/er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • om kultur og samfunn der engelsk brukes (som f.eks. levesett, historie, kunst, litteratur, verdensbilder, verdier, holdninger, kommunikasjonsstiler), inkludert forhold knyttet til urfolks levesett, om ulike kulturelle uttrykksmåter og aktiviteter; • knyttet til å finne og bearbeide informasjon ved hjelp av ulike medier og fra ulike kilder og evne å tilpasse kommunikasjonen til mottaker og situasjon • som f.eks. åpenhet og nysgjerrighet mht. kultur og samfunn, og et kritisk blikk på egen og andres kultur.

Språklæring i engelsk	<p>Elevene skal utvikle nødvendig kunnskap om engelsk som system (ordforråd, grammatikk, setningsbygning og tekst) for å kunne mestre ulike kommunikasjonssituasjoner.</p> <p>Dette innebærer at elevene ser målspråket i sammenheng med eget morsmål og andre språk.</p> <p>Bevissthet om egen språklæring for å lære mer effektivt.</p> <p>Dette betyr blant annet at elevene skal utvikle og ta i bruk språklæringsstrategier for å kunne:</p> <ul style="list-style-type: none">• utnytte språklæringserfaringer fra eget morsmål og andre språk;• utforske og bruke hjelpemidler kritisk;• utnytte lesestrategier, skrivestrategier, lyttestrategier, talestrategier, ordinnlæring, grammatikkinnlæring.

	Flerspråkligheit vektlegges, og strategier som å kunne reflektere over engelsk sammenlignet med norsk/samisk og andre språk finner sin plass her.
<p>Progresjon/forventet læringsløp knyttet til kjerneelementene:</p> <p>Fra å ta i bruk enkle dagligdagse uttrykk i omgang med andre, skal eleven tilegne seg et stadig større språklig repertoar. De skal kunne uttrykke seg muntlig om stadig mer komplekse emner. Elevene skal lære å lese og skrive engelsk og beherske flere kommunikasjonssituasjoner. De skal bruke ulike hjelpemidler til å og tilegne seg stadig bredere kunnskap om kulturelle forhold.</p> <p>Elevene skal møte ulike tekster som gir leseglede og kunnskaper om kultur, kulturelle uttrykksformer, språk- og samfunnsforhold. De skal kunne skape egne tekster i et økende antall sjangre til ulike formål. Elevene skal etter hvert kunne sammenlikne og reflektere over forskjeller og likheter mellom egen og andres kultur, og mellom eget språk og engelsk. Se begrunnelse under.</p>	

<p>Hvilket innhold og hvilke perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget? De tre tverrfaglige temaene er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bærekraftig utvikling • demokrati og medborgerskap • folkehelse og livsmestring <p>Demokrati og medborgerskap er det mest sentrale tverrgående temaet i engelskfaget og danner grunnlag for at engelsk er et danningsfag. Det gjelder for de tre tverrfaglige temaene at ulike typer engelskspråklige tekster som omhandler dilemmaer og muligheter innenfor de tverrfaglige temaene, kan brukes for å få i gang samtaler og utviklende læringsaktiviteter. Se begrunnelse under.</p>

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

- å kunne lese i faget
- å kunne skrive i faget
- å kunne regne i faget
- muntlig ferdigheter i faget
- digitale ferdigheter i faget

Siden de grunnleggende ferdighetene er **redskaper for læring i fag** vil alle de fem grunnleggende ferdighetene være relevante for faget engelsk. Det er likevel slik at å kunne lese, skrive og muntlige ferdigheter utkrystalliserer seg tydeligst og vil være mest relevant for

Hvilket innhold og hvilke perspektiver fra verdigrunnlaget mener kerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Opplæringen skal sikre at elevene blir trygge språkbrukere, at de utvikler sin språklige identitet, og at de kan bruke språk for å tenke, skape mening, kommunisere og knytte bånd til andre. Elevenes identitet og selvbilde, meninger og holdninger blir til i samspill med andre (jf. overordnet del, pkt. 1.2).

Opplæringen skal gi et godt utgangspunkt for deltagelse på alle områder innenfor utdanning, arbeids- og samfunnsliv. (pkt 2). I en tid der befolkningen er mer sammensatt enn noen gang, og der verden knyttes tettere sammen, blir språkkunnskaper og kulturforståelse stadig viktigere. Skolen skal formidle felles verdier som trengs for å møte og delta i mangfoldet, og åpne dører mot verden og framtiden (pkt. 2.1). Den skal også gi rom for dybdelæring slik at elevene utvikler forståelse av sentrale elementer og sammenhenger innenfor et fag, slik at de lærer å bruke faglige kunnskaper og ferdigheter i kjente og ukjente sammenhenger. Dybdelæring i fag innebærer å anvende kunnskaper og ferdigheter på ulike måter, slik at elevene over tid kan mestre ulike typer faglige utfordringer individuelt og i samspill med andre (pkt. 2.2).

Skolen skal bidra til at elevene reflekterer over sin egen læring, forstår sine egne læringsprosesser og tilegner seg kunnskap på selvstendig vis, samt vurderer både egen og medelevers språkferdighet, kompetanse, osv. (dvs. egenvurdering og medelevvurdering).

Opplæringen skal fremme elevenes motivasjon, holdninger og læringsstrategier, og legge grunnlaget for læring hele livet (pkt. 2.4).

Elever tenker, erfarer og lærer i samspill med andre gjennom læringsprosesser, kommunikasjon og samarbeid. Skolen skal sørge for at elevene lærer å samhandle på forsvarlig vis i ulike sammenhenger. Ulike former for lokalt, nasjonalt og internasjonalt samarbeid forankrer elevenes læring i aktuelle spørsmål. Kunnskapsutveksling med mennesker i alle aldre og fra ulike steder i verden gir elevene perspektiver på egen læring, danning og identitet og viser verdien av samarbeid på tvers av språklige, politiske og kulturelle grenser (jf. overordnet del, pkt. 3.1). Se begrunnelse under.

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Kjerneelementer:

På bakgrunn av innspill vi fikk på den første skissen til kjerneelementer i engelsk har vi forsøkt å tydeliggjøre hvilke kunnskaper og ferdigheter som vi mener «elevene må ha for å mestre og anvende faget» (jf. Meld. St. 28). Det er stor enighet om at kommunikative språkferdigheter er viktig og at språkbrukere skal ha kunnskaper om kommunikasjon og samhandling i et mangfoldsperspektiv. Kommunikative språkferdigheter baserer seg på læringsmiljøer som legger opp til tilegnelse av et godt muntlig språk og en systematisk leseopplæring.

Vi ønsker å løfte frem kultur og mangfoldskompetanse i en verden der engelsk ofte er et arbeidsspråk. Dette omfatter både kunnskaper, ferdigheter og holdninger. Kunnskaper omhandler kultur og samfunnsforhold i forskjellige engelskspråklige land, inkludert kulturelle uttrykk som f.eks. litteratur, musikk og film, men også verdier, holdninger, trosoppfatninger, verdensbilder og kommunikasjonsmåter. Slike kunnskaper vil både kunne bidra til økte kommunikative ferdigheter, men også til å ivareta dannelsingsaspektet i opplæringen. I tillegg vil det ruste elevene til å bruke engelsk i arbeidslivet. Ferdighetskomponenten innbefatter evnen til å relativisere eget ståsted, samt å tilpasse kommunikasjonen til mottaker. Holdningsaspektet betyr at språkbrukeren må søke å ha en nysgjerrig og åpen tilnærming til andre mennesker og andre menneskers tankesett og væremåte.

For at elever skal kunne utvikle gode ferdigheter i å lese, skrive, lytte, tale og samtale er det viktig at de har kunnskaper om det engelske språket som system, samt kunnskaper om hvordan de selv lærer språk. Det er godt dokumentert at gode og relevante språklæringsstrategier har positiv innvirkning på elevens læringsutbytte.

Progresjon

På begynnerstadiet handler det om å gå fra forståelse for hvordan språket brukes til hvordan det er bygget opp. Det handler om å utvikle ordforråd og setningsstrukturer gjennom å møte språket, lytte til forskjellige typer muntlige tekster, bruke språket selv i samhandling, og etter hvert lære å lese skriftlige tekster, som f.eks. rim, eventyr og sanger, elektronisk og på nett. Dette handler fundamentalt sett om å finne mening i tekst (muntlig og skriftlig) gjennom ferdigheter i å avkode skrift (forstå lyder og tegn) og språkferdigheter (ordforråd, morfologi, syntaks osv.).

Videre er det snakk om å bruke kjente, dagligdagse uttrykk og enkle utsagn for å dekke grunnleggende behov, det handler om å kunne presentere seg selv og kunne stille og svare på spørsmål om f.eks. venner, hvor man bor, eiendeler osv. Elevene møter ulike typer tekster og blir introdusert for ulike typer levesett, tenkemåter, kulturuttrykk og kommunikasjonsformer i forskjellige kulturer der engelsk brukes. Her vil det være viktig at elevene får sammenligne disse med sine egne levesett, tenkemåter, kulturuttrykk og kommunikasjonsformer. Elevene skal lære å vurdere sin egen språklæring.

På mellomstadiet handler det om å utvikle ordforråd, grammatikk-kunnskaper/ferdigheter og evne til å tolke kritisk og reflektert. Elevene skal oppleve leseglede og oppfordres til å bruke engelsk i tekstskeping, både faglig og kreativt. Det innebærer evnen til å kunne finne og anvende detaljert informasjon, begynne å skille mellom formelt og uformelt språk, samt å kunne velge relevante lese-/lyttestrategier. Videre handler det om å få en dypere forståelse i hvordan kulturuttrykk og levesett henger sammen med verdensbilder, verdier, trosoppfatninger og kommunikasjonsformer, og å kunne utvikle evne til å relativisere eget ståsted slik at man kan tilpasse kommunikasjonen til formålet på en hensiktsmessig måte. Elevene skal vurdere sin egen språklæring og kunne gi andre hjelpsomme tilbakemeldinger på deres arbeid.

På høyere nivåer innebærer det å videreutvikle ordforråd, evne til å skille formelt og uformelt språk, velge relevante lese-/lyttestrategier, reflektere kritisk (og analytisk) trekke slutninger på bakgrunn av hva man leser/hører, finne detaljert og implisitt informasjon. Elevene skal kunne skape sammenhengende tekster med god struktur til ulike formål og kommunikasjonsituasjoner. Videre betyr det å utvikle en kritisk kulturell bevissthet knyttet til egen og andres kultur og levesett, slik at man kan tilpasse kommunikasjonen til mottaker på en hensiktsmessig og hensynsfull måte, utvikle og styrke egen identitet og danning.

Tverrfaglige tema

Det gjelder for alle de tre tverrfaglige temaene at ulike typer engelskspråklige tekster som omhandler dilemmaer og muligheter innenfor de tverrfaglige temaene, kan brukes for å få i gang samtaler og utviklende læringsaktiviteter.

Etter innspill på første skisse ser vi at mange mener at demokrati og medborgerskap er mest relevant i engelskfaget, og elevene medvirker, deltar, velger strategier, begrunner dem, stemmer over løsninger og leker. Det legger også til rette for å trene på kritisk tenkning.

Samtidig løfter noen frem at bærekraftig utvikling, og folkehelse og livsmestring, gir gode muligheter for å arbeide tverrfaglig på engelsk i den praktiske skolehverdagen og er en mulighet til å anvende engelsk på ulike kunnskapsområder. Sammen med digitale ferdigheter blir det her viktig å koble elevenes bruk av engelsk i skolen med elevenes bruk av engelsk utenfor skolen. Videre er det avgjørende at engelskfaget blir relevant for arbeids- og yrkesliv.

Grunnleggende ferdigheter

Språklæring er sentralt i engelskfaget og derfor er grunnleggende ferdigheter i å lese og skrive, og å uttrykke seg muntlig de viktigste. De er redskaper i utvikling av lese- og skrivestrategier, kommunikasjonsstrategier, ordlærings- og forståelsesstrategier til selvstendig bruk i livet etter skolen, for å nevne noen. Strategier som innebærer bruk av grafiske framstillinger/skjemaer for å rydde tanker og framstillinger er også nyttige i faget. Det er behov for lærerens modellering, veiledet øving og så selvstendig bruk.

Digitale ferdigheter gir en umiddelbar tilgang til språk, kultur, historie, politikk og samfunn. Digitale ferdigheter og digitale hjelpemidler blir en stadig større del av kommunikasjon, samhandling, informasjonsinnhenting, læring (både i og utenfor skolen) og undervisning, tilpasning og tilrettelegging, og digitale hjelpemidler støtter og utvikler de andre grunnleggende ferdighetene som redskap for læring i engelsk på skolen og i arbeidslivet.

Det er opplagt at tre av disse ferdighetene (lesing, skriving og muntlighet) overlapper med de fem språkferdighetene (lesing, skriving, lytting, muntlig interaksjon og muntlig produksjon) som ifølge Europarådet er sentrale i engelsk og fremmedspråks læring. På samme måte som engelsk er et verktøyfag og et danningsfag, er de grunnleggende ferdighetene redskaper for å lære i alle fag. Gjennom utvikling av de grunnleggende ferdighetene blir faglige ferdigheter i engelskfaget utviklet. Samtidig er det et dilemma at kjerneinnholdet i faget har en stor grad av overlapp med de grunnleggende ferdighetene.

Digitale ferdigheter (og til en viss grad regning) er kanskje den ferdigheten som bør integreres inn i de andre grunnleggende ferdighetene og som også kan integreres i de fem språkferdighetene. Ideelt sett bør digitale ferdigheter og IKT integreres i faget på en sømløs måte ved at det blir normalisert og usynlig i undervisnings- og læringspraksis på lik linje med andre teknologier. Beskrivelsen i matrisen over de ulike nivåene viser til handlinger med IKT som kan integreres med andre grunnleggende ferdigheter og språkferdigheter. Dette kommer også til uttrykk når en leser beskrivelsen til lesing som grunnleggende ferdighet hvor viktigheten av digital lesing reflekteres i kompetanseområdet «Forberede, utføre og bearbeide» hvor beskrivelsene i stor grad overlapper med kompetanseområdet «Tilegne og behandle» innenfor digitale ferdigheter.

Når en leser nivåbeskrivelsene til de grunnleggende ferdighetene som er det enkelt å forestille seg hvordan disse vil kunne gjennomsyre og manifestere seg i de tverrfaglige temaene (demokrati og medborgerskap; bærekraftig utvikling; folkehelse og livsmestring). Hvis vi tar utgangspunkt i kommunikasjon og litteratur som kjerneelementer i engelskfaget vil disse også være enkle å integrere.

Elever og samfunnsborgere vil måtte forholde seg til situasjoner og informasjon om helse både fysisk og psykisk; skriftlig og muntlig; på papir og digitalt; på morsmålet, på engelsk og andre fremmedspråk; og fra troverdige og motstridende kilder. Slik vil elevene måtte ta i bruk kommunikasjonsferdigheter (evne til å anvende alle de grunnleggende ferdighetene og samtlige språkkunnskaper) til å behandle denne formen for litteratur (eller «tekster», her forstått på en bred måte, hvor flere modaliteter spiller inn i måten «teksten» blir framstilt på).

Disse perspektivene vil også gjelde de andre tematikkene og hvordan elever møter og håndterer slik situasjoner. Det er klart at flere kompetanser er involvert i slike tenkte eksempler. Sammensetningen av kompetanse er komplekst siden den kan bestå av kunnskaper, kognitive ferdigheter, praktiske ferdigheter, holdninger, følelser, verdier, etiske betraktninger, og motivasjon.

Verdigrunlaget

Opplæringen skal ifølge formålsparagrafen «åpne dører mot verden og framtiden», samtidig som den skal «... utvide kjennskapen til og forståelsen av vår felles internasjonale kulturtradisjon». Her spiller engelsk som et felles verdensspråk en viktig rolle. Når elevene skal «... utvikle kunnskap, ferdigheter og holdninger for å mestre livene sine og delta i arbeid og fellesskap i samfunnet», vil også engelskkompetanse være sentralt, selv om de skal arbeide med et praktisk yrke innenlands. Verdigrunlaget favner inkludering, mangfold, anerkjennelse og verdsetting av forskjeller og flerspråklighet er en ressurs i skolen og i samfunnet. Elevene skal bli trygge språkbrukere og få utvikle sin språklige identitet og da må elevenes «hjemmespråk» blir verdsatt og ønsket velkommen på skolen. Engelskfaget kan bli koplet opp til elevenes førstespråk som ikke nødvendigvis er norsk/samisk.

2. INNSPILL

? I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

I lys av elementet Kultur- og mangfoldskompetanse mener vi engelsk i større grad bør vektlegges som et møte med populærkultur.

Slik kan de tre tverrfaglige temaene også gjøres mer relevante i faget engelsk. I forbindelse med «demokrati og medborgerskap» kan det for eksempel reflekteres rundt hvilke stemmer som blir hørt i populærkulturen, for eksempel gjennom ulike musikkjangre eller film, og hva disse stemmene forteller om ulike typer mennesker, identiteter og kulturer. Mange av de samme temaene kan også tas opp i «folkehelse og livsmestring». Hva gjør det for eksempel med et menneske eller en gruppe mennesker å ikke være en del av populærkulturen? Hvordan påvirker det individer at ens identitet (for eksempel knyttet til legning, kjønn, etnisitet, kultur, religion) i liten grad er representert, eller er representert på en negativ måte eller basert på stereotypier?

? Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Ingen kommentar fra instansen

? Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Ny overordnet del beskriver verdigrunnet for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Ingen kommentar fra instansen

Utdanningsvalg

1. ANDRE SKISSE TIL KJERNEELEMENTER I UTDANNINGSVALG

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse til hva kjerneelementene kan være. Vi skal jobbe videre med kjerneelementene på bakgrunn av innspillene som kommer her.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – kjerneelementer i Utdanningsvalg / KOMPASS

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Kjerneelementer i faget	Sentralt innhold i kjerneelementene

Strategier for karrierevalg gjennom livsløpet

De tre kjerneelementene operasjonaliseres gjennom følgende bestanddeler:

Karrierelæring

Orientering

Muligheter

Personlige valg

Arbeidsliv

Selvinnsikt

Sosial kompetanse

Karriere er et begrep vi har fått noe motstand mot å bruke, men vi ønsker allikevel å ta det med oss, fordi vi har en annen oppfatning av ordets betydning enn slik vi har forstått at de som har ytret ønske om å ta det vekk, har. Med karriere, mener vi: «individens

arbeidsroller og andre livsroller i et balansen mellom betalt og ikke betalt arbeid, samt

Elevene skal utvikle sin kompetanse til å ta **personlige valg**. Valgkompetanse vil si: Evne til å ta valg. Dette innebærer kunnskap om forskjellige måter valg kan tas på, bevissthet om måten en selv velger, i tillegg til en bevissthet om hvilke valg som kan være hensiktsmessige i situasjonen.

Sentrale elementer: Identitet, meninger, holdninger og endringskompetanse. Eleven skal etter hvert få **selvinnsikt**. Det vil si, de skal kjenne seg selv, sin tradisjons – og arbeidskulturelle bakgrunn, sin familie, sine egenskaper, drømmer, interesser, ferdigheter og eget potensiale, som en forutsetning for å velge selv.

Eleven skal forholde seg til sitt liv, sine relasjoner og handlingsmønstre. De skal kunne se konsekvenser og hindringer, men legge stor vekt på **muligheter**.

Utdanningsveier, yrker og arbeidsliv

Elevene skal holde seg **orientert** i et stort terreng.

Utdanningsveier: Kunnskap om studieforbereidende og yrkesfaglige utdanningsprogram, Eleven skal arbeide med begreper og forstå sammenhenger. Foreldreinvolvering sees som viktig.

Yrker og **arbeidsliv**: Praktisk erfaring fra ulike bransjer og yrkesområder. Kunnskap om bransjer og yrkesområder. Kunnskaper om arbeidslivet. Kunnskap om arbeidsmarkedet i endring. Foreldreinvolvering, jobbskygging, lek/prosjekt, HMS, praktisk, virkelighetsnært og relevant.

Sosial kompetanse er viktig i møte med nye mennesker i arbeid og utdanning. Empati, samarbeid, selvhevdelse, selvkontroll og ansvarlighet kan øves i forbindelse med orienteringen i utdanningsveier, arbeid og yrkesliv.

Elevene skal utvikle karrierekompetanse. Dette er kompetanser til å forstå og utvikle seg selv, utforske livet, læring og arbeid. Det handler også om å håndtere liv, læring og arbeid i forandringer og overganger. En har oppmerksomhet på hva en gjør, men også hva en faktisk kan gjøre.

«Karrierekompetanse danner grunnlag for de mange valg barn og unge må ta gjennom hele livet, for å skape sammenheng mellom utdanning, arbeid og personlig liv. Karrierekompetanse utvikles gjennom hele livet. I skolen kan det skapes et fundament for dette. Det er derfor viktig å være oppmerksom på at innsatsen i skole og veiledning ikke bare handler om valg av videregående opplæring. Det er kun det første av alle valg de kommer til å ta i løpet av livet» (Skovhus, 2014).

Fagovergripende kompetanser

Karrierelæring er viktig. Med karrierelæring, mener vi: Den læringen som knytter seg til utvikling av karrierekompetanse, altså læringsprosessen. Karrierelæring kan foregå både som del av et organisert opplegg og som noe uformelt i påvirkning av familie, venner og andre viktige personer rundt en.

«Karrierelæring omhandler aktiviteter innarbeidet i skolenes undervisning på bakgrunn av mål nedfelt i læreplaner. Fokus er rettet mot læring og progresjon med målsetting om å utvikle et solid grunnlag for å håndtere overganger i utdanning og arbeid» (Guichard, 2001).

Primær, sekundær og tertiærnæring, skal alle være omhandlet i faget.

Elevene skal oppleve sammenhenger mellom de ulike skolefagene og yrker knyttet til disse, og erfare helhet i skolen. De arbeider i utdanningsvalg med problemstillinger eller temaer som behandles i- og krever kompetanse fra ulike fag, og derfor må løses tverrfaglig.

Samarbeid med andre fag:

Grunnopplæringen er en viktig del av en livslang dannelsesprosess som har enkeltmenneskets frihet, selvstendighet, ansvarlighet og medmenneskelighet som mål. Opplæringen skal gi elevene et godt grunnlag for å forstå seg selv, andre og verden, og for å gjøre gode valg i livet. Opplæringen skal gi et godt utgangspunkt for deltakelse på alle områder innenfor utdanning, arbeids- og samfunnsliv

Hele forutsetningen for å snakke om karrierelæring,

(læringsprosessen som er knyttet til utvikling av karrierekompetanse), og karrierekompetanse, er et helhetsperspektiv

på sammenhengen mellom liv, læring og arbeid i et livslangt perspektiv.

Aktuelle samarbeidsfag: Alle

I tillegg kommer karriereveiledning med rådgiver:

Livslang karriereveiledning omfatter en rekke aktiviteter som setter mennesker i alle aldre og stadier i livet i stand til å bli kjent med sine styrker,

kompetanser og interesser, gjøre meningsfulle valg knyttet til utdanning, opplæring og arbeid, og gjennom hele livsløpet håndtere læring, arbeid og andre situasjoner der styrker og kompetanser utvikles og brukes. I utdanningsvalg er det naturlig å ha et nært samarbeid mellom rådgiver og lærerne som underviser i faget.

Eksempler på metoder for å nå kjerneelementene:

«Å gjøre» vil være sentralt

Arbeide tverrfaglig

Reflektere

Erfare

Prøve ut

Undersøke

Presentere

Øve

Uttrykke seg narrativt

Entreprenørielt arbeid

Øvelser i blant annet praktisk selvhjelpenhet, personlig økonomi og resiliens (øvelser i motstand mot stress, knyttet til det

tverrfaglige temaet livsmestring). Aktivitetene bør bygge på elevens tidligere erfaringer.

De syv nevnte bestandelene, danner til sammen et **KOMPASS** som elevene skal bruke for å nå kjerneelementene. Lærerne som har faget, må være oppdaterte og ha kompetanse til å hjelpe elevene gjennom «terrenget» og peke retning på «kartet».

Progresjon/forventet læringsløp knyttet til kjerneelementene:

I gjeldende veileder til faget står:

Hovedområdene skal ses i sammenheng og skal ikke gjennomgås i en bestemt rekkefølge etter hverandre. Dette begrunnes med at utvikling av kompetanse til å ta karrierevalg er en sirkulær prosess med mange valgsituasjoner. Et emne kan dekke mål under flere hovedområder. Å se hovedområdene i en sammenheng vil gi flere muligheter til tilpasset opplæring i utdanningsvalg. De tre hovedområdene Personlige valg, Utdanning og yrker og Arbeid tar utgangspunkt i formål for faget og karrierelæring generelt. Det vil være naturlig å begynne undervisningen på 8. trinn med det hovedområdet som ligger nærmest eleven, det vil si personlige valg, for deretter å utvide perspektivet gjennom de to andre.

Progresjon i karrierelæring forstås først og fremst som progresjon i evnen til å reflektere over eget karriereløp. For å støtte opp om utvikling av karrierekompetanse er det viktig at de hjelpes inn i noen prosesser, hvor de får mulighet til å reflektere mer helhetlig over utdanning og arbeidsliv, seg selv og sin rolle i samfunnet.

Grappa støtter ideen om at progresjonen er sirkulær og sammenhengende. Det vil være behov for å ha en progresjon i bestanddelene/det sentrale innholdet (KOMPASS) i kjerneelementene som går fra 8.til 10.trinn. Dette er noe gruppen arbeider videre med.

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget? De tre tverrfaglige temaene er: Vi har valgt å ta utgangspunkt i det som står i ny overordnet del.

- bærekraftig utvikling

Utforske hvordan kunnskap, ferdigheter og holdninger i eksisterende og fremtidige yrker, nasjonalt og internasjonalt, kan bidra til bærekraftig utvikling.

- demokrati og medborgerskap

Øve opp forståelsen for, og kompetanse i å være aktør i eget liv, ta medansvar for andre og fellesskapet og respektere ulikheter.

- folkehelse og livsmestring

Finne og øve på, strategier for å mestre eget liv, og oppøve evne og selvtillit til å håndtere utfordringer og endringer i livet.

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

- Å kunne lese i utdanningsvalg innebærer å innhente og forstå relevant informasjon fra ulike kilder. Videre handler det om å vurdere og systematisere informasjon på en kritisk måte ved å trekke inn faglige og samfunnsmessige perspektiver.

Eksempel her kan være: Under bestanddel/det sentrale innholdet SELVINNSIKT: Elevene vil motta mye informasjon om utdanningsveier og om yrker og arbeidsliv. Dette er informasjon de må holde opp mot egne interesser og ferdigheter. Kva er et godt val for meg? Hvordan tar eg gode valg?

- Å kunne skrive i utdanningsvalg innebærer å formulere og argumentere for personlige mål og planer, samt dokumentere og dele erfaringer og refleksjoner. Videre handler det om å ta notater til bruk i egenvurdering og refleksjon over egen læring.

Eksempel her kan være: Under bestanddel/det sentrale innholdet ARBEIDSLIV. Elevene leverer rapport etter utprøving i arbeidslivet der de deler erfaringer og refleksjoner.

- Å kunne regne i utdanningsvalg betyr å søke, sammenfatte, bearbeide og tolke statistisk informasjon og annet relevant tallmateriale. Ferdigheten omhandler å presentere resultater fra regneprosesser og bruke dem som grunnlag for en konklusjon eller handling.

Eksempel her kan være: Under bestanddel/det sentrale innholdet SELVINNSIKT og PERSONLIGE VALG: Her kan elevene arbeide med oppgaver knyttet til personlig økonomi. Hvordan vil ulike valg av utdanning og yrke påvirke muligheter i framtiden. Hvilke prioriteringer må en gjøre og hva vil disse føre til?

- Muntlig ferdigheter i utdanningsvalg betyr å drøfte og reflektere over verdier, ønsker og interesser. Det innebærer å diskutere muligheter og utfordringer og å lytte, gi respons og stille spørsmål. Videre betyr det å presentere egne kunnskaper og erfaringer.

Eksempel her kan være: Under bestanddel/det sentrale innholdet ARBEIDSLIV, vil det være naturlig at elevene holder et foredrag for hverandre om yrker de har funnet ut om ved utplassering i arbeidslivet eller jobbskygging. Eller de kan lage en yrkes/utdanningsmesse for foreldre og elever. Under bestanddel/det sentrale innholdet KARRIERELÆRING vil f.eks munnlige ferdigheter kunne vises ved at elevene coacher hverandre. De må da drøfte og reflektere, og de må kunne lytte og gi respons.

- Digitale ferdigheter i utdanningsvalg er å kunne søke, vurdere, velge ut, bruke og ta vare på informasjon. Videre innebærer det å bruke digitale verktøy og medier til å dokumentere eget læringsarbeid og erfaringer. Utviklingen av digitale ferdigheter i utdanningsvalg handler om å utøve kildekritikk og sammenstille ulik digital informasjon.

Eksempel her kan være: Under bestanddel/det sentrale innholdet ORIENTERING og MULIGHETER vil elevene hente informasjon om utdanning, yrker og. De vil kunne se dette opp mot informasjon de innhenter om jobbmuligheter f.eks i eget nærmiljø.

Gruppen tar utgangspunkt i de grunnleggende ferdighetene som ligger i eksisterende plan for faget. Justeringer vil kunne følge i senere runder.

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnlaget mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

1.2 Identitet og kulturelt mangfold

Skolen skal gi elevene historisk og kulturell innsikt og forankring, og bidra til at hver elev kan ivareta og utvikle sin identitet i et inkluderende og mangfoldig fellesskap.

1.3 Kritisk tenkning og etisk bevissthet

Skolen skal bidra til at elevene blir nysgjerrige og stiller spørsmål, utvikler vitenskapelig og kritisk tenkning og handler med etisk bevissthet.

1.4 Skaperglede, engasjement og utforskertrang

Skolen skal la elevene utfolde skaperglede, engasjement og utforskertrang, og la dem få erfaring med å se muligheter og omsette ideer til handling

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Kjerneelementer:

Sterkere fokus på arbeid med elevenes personlige vekst og utvikling.

Progresjon:

Vi ønsker å knytte progresjon til hver av de syv bestanddelene i faget. Progresjonen foregår sirkulært for hvert år. Dette betinger god kompetanse for de som skal undervise i dette faget.

Tverrfaglige tema:

Vi mener at det er så viktig med tverrfaglig samarbeid i dette faget, at vi har laget et eget kjerneelement for å synliggjøre at dette fordrer helt konkret samarbeid om felles elementer og innhold mellom faglærerne og lærer for faget.

Grunnleggende ferdigheter:

Vi er i hovedsak tilfreds med de gjeldende grunnleggende ferdighetene, men skal i større grad knytte dem etter nivå, til de ulike bestanddelene.

Verdigrunnlaget:

Verdiene står i sterk sammenheng med vårt ønske om å fokusere på personlig vekst.

2. INNSPILL

I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Vi mener at fokuset på muligheter er viktig i denne sammenhengen, nettopp slik dette er foreslått her. Samtidig kan dette fokuset med fordel utvides med fokus på muligheter som tilsynelatende er utilgjengelige/uaktuelle (for eksempel gjennom oppvekst, sosialisering og ulike systematiske mekanismer). Dette gjelder for eksempel utdannings- og yrkesvalg basert på kjønn. Norge har et av de mest kjønnsdelte arbeidsmarkedene i Europa (<https://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/kjonnsdelt-arbeidsmarked-tross-kvinnernes-utdanningsforsprang>). På bakgrunn av dette, er det viktig å vektlegge faktorer som forventninger til roller/egenskaper basert på kjønn når elevenes muligheter diskuteres. Hvilke reelle muligheter ligger foran barn og unges karrierevalg, hvis man fjerner for kjønnsrolleforventninger som barriere? I kompetansen som skal bygges opp i dette faget, anbefaler vi derfor fokus på trygghet til å velge utradisjonelt, og til å kunne velge utenfor de rammer forventninger tilsier.

En del av det ovennevnte er ivaretatt i andre skisse til kjerneelementer i arbeidslivsfag, og vi foreslår at dette gjenspeiles også i kjerneelementer i utdanningsvalg.

? Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Ingen kommentar fra instansen

? Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Ingen kommentar fra instansen

1. ANDRE SKISSE TIL KJERNEELEMENTER I NORSK

Vi ønsker ditt innspill i den videre prosessen med å prioritere det viktigste i faget. Dette vil være verdifullt i det videre arbeidet med kjerneelementene.

Under følger ny skisse for kjerneelementene i norskfaget. Helt nederst på denne siden finner du også pdf-filer med nye skisser til hva kjerneelementene kan være i grunnleggende norsk for språklige minoriteter, norsk for elever med samisk som 1. språk, norsk for hørselshemmede og norsk tegnspråk. Kryss av i første spørsmål hvilken av skissene kommentarene handler om.

Du kan gi innspill på ett eller flere fag. Om du skal svare på flere fag, kan du trykke på Lagre og send inn til slutt. Vi ser frem til lese dine/deres innspill.

Andre skisse – kjerneelementer i norsk NOR1-05

Dette er en skisse til hva kjerneelementer kan være. Den viser hvor langt kjerneelementgruppen har kommet i arbeidet med å definere hva som er kjerneelementer i de ulike fagene.

Fagets kjerneelementer er det elevene må lære for å kunne mestre og anvende faget, det mest betydningsfulle faglige innholdet elevene skal arbeide med i opplæringen.

Kjerneelementene skal prege innholdet og progresjonen i læreplanene og bidra til at elevene over tid utvikler forståelse av innhold og sammenhenger i faget.

Fagets kjerneelementer består av sentrale begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget.

Alle fag har metoder, tenkemåter, begreper, kunnskapsområder og uttrykksformer som er sentrale, men fordi fagene er ulike, er det viktig at de kommer til uttrykk på fagenes premisser og med forskjellig vektning av de ulike elementene der fagenes egenart krever det. Meld. St. 28 (2015–2016)

Norskfaget er et gjennomgående fag, og kjerneelementene vil fremstå forskjellig på barnetrinnet og i VGS. I dette utkastet har kjerneelementgruppa forsøkt å konkretisere innholdet i kjerneelementene etter 4.trinn, 10.trinn og studieforberedende VG2/VG3. for oversiktens skyld er 4.trinn skilt ut i egen tabell.

4.årstrinn

Kjerneelementer i faget etter 4. trinn	Sentralt innhold i kjerneelementene
	(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)
Tekst i kontekst Elevene skal oppdage sammenhengen mellom språklyd og bokstav, og lære å lese med sammenheng og forståelse. Elever skal møte tekster som knyttes til egen samtid og	<ul style="list-style-type: none">den systematiske leseopplæringenlytte til teksterlese og bli lest forestetiske opplevelser

<p>livssituasjon, de skal lese og bli lest for skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser. Arbeid med tekster i klasserommet skal legge til rette for elevinvolvering, motivasjon og engasjement. Elevene skal få kunne bruke seg selv og sin egen stemme og kropp aktivt i leseopplæringen og i møte med tekster i klasserommet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lese for å lære • bli lest for og lese for å forstå seg selv og andre • møte tekster gjennom lek, bevegelse og estetiske læringsprosesser
<p>Kritisk tilnærming til tekst</p> <p>Elevene skal være aktive deltakere i et utforskende og lekende læringsmiljø. Elevene skal nytte sin naturlig iboende nysgjerrighet til å undre seg over og stille spørsmål ved teksters innhold. Elevene skal lytte til andres og ytre egne tanker med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • stille spørsmål til og undre seg over tekster, både skjønnlitteratur og sakprosa • diskutere, argumentere, reflektere, begrunne og forklare med utgangspunkt i tekster • skille mellom meninger og fakta • søke etter informasjon • uttrykke egne holdninger og meninger
<p>Muntlig kommunikasjon</p> <p>Elevene skal kunne samtale og uttrykke seg hensiktsmessig i samspill med andre. De skal få bruke seg selv og hele kroppen til å utforske og oppdage det muntlige språkets kommunikative muligheter gjennom lek og estetiske læringsprosesser.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lytte og samtale • ta ordet etter tur • uttrykke egne tanker og følelser • utforske språket gjennom planlagt og fri lek, estetiske uttrykksformer og planlagte fremføringer • utvide ordforråd og begrepsforståelse • leke med språket gjennom rim, regler og ordtak
<p>Skriftlig tekstskaping</p> <p>Elevene skal i den den grunnleggende skriveopplæringen få ha en nysgjerrig, utprøvende og utforskende tilnærming til skriftspråket. Videre skal de oppdage skriftens muligheter, og bruke tegninger, bilder og andre uttrykksformer sammen med skrift til å skape tekster.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sikker bokstavkunnskap • automatisering av bokstavformer • skrive for hånd og på tastatur • utforskende og utprøvende skrivning • kombinere forskjellige uttrykksformer i en tekst • skriverammer og modelltekster • dele tanker og ideer i skriveprosessen • bearbeide tekst ut fra tilbakemeldinger • utholdenhet i arbeid med tekster

<p>Språket som system og mulighet</p> <p>Elevene skal leke, utforske og eksperimentere med språkets både muntlig og skriftlig. De skal oppdage de strukturelle, kommunikative og poetiske sidene av språket og kunne bruke språket med ulikt formål og utforske hvilke muligheter språket gir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • bevissthet om språklyder forholdet mellom språklyd og bokstav • kunnskap om system og struktur • begrepsinnlæring • lekende tilnærming skriftspråkets kommunikative sider • sansende tilnærming til språk, for eksempel gjennom sang, rollelek, dans, rim og regler • klasserommets språk og dialekter i et sammenliknende perspektiv
<p>Språksituasjonen i Norge</p> <p>Elevene skal utvikle kunnskaper om sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og med bakgrunn i dette få en forståelse for andre menneskers språklige situasjon i Norge.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lytte til og lese tekster på bokmål og nynorsk • språksituasjonen i Norge i dag. • klasserommets dialekt- og språkmangfold • språk og identitet • se eget talemål og eget språk i lys av andres

1. årstrinn, Vg2 og Vg3

<p>Kjerneelementer i faget etter 10.trinn, Vg2 og Vg3</p>	<p>Sentralt innhold i kjerneelementene etter 10. årstrinn</p> <p>(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)</p>	<p>Sentralt innhold i kjerneelementene Vg2 og Vg3</p> <p>(innhold inkludert begreper, metoder, tenkemåter, kunnskapsområder og uttrykksformer i faget)</p>
<p>Tekst i kontekst</p> <p>Elevene skal lese skjønnlitteratur og sakprosa for å få estetiske opplevelser, bli engasjert, lære og få innsikt i andre menneskers tanker og opplevelser. Elevene skal tolke, reflektere, analysere, vurdere og undre seg over tekster fra nåtid og fortid, på bokmål og nynorsk og i oversettelse fra samisk og andre språk. Teksten knyttes til kulturhistorisk kontekst og elevens egen samtid og livssituasjon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • lese kortere (dikt, noveller, artikler) og noen lengre tekster (romaner, skuespill, sakprosabøker) fra nåtid og fortid • samtale om forskjellen på tekstens historiske kontekst og elevens egen samtid 	<ul style="list-style-type: none"> • lese kortere (dikt, noveller, artikler) og noen lengre tekster (romaner, skuespill, sakprosabøker) fra nåtid og fortid • sammenligne samtidstekster med tekster fra andre

		kulturhistoriske perioder <ul style="list-style-type: none"> • relatere teksten til dens litterære tradisjon • intertekstualitet
Kritisk tilnærming til tekst Elevene skal kunne reflektere kritisk med utgangspunkt i skjønnlitteratur, sakprosa og aktuelle medier i samtiden. Elevene skal kunne søke etter informasjon, orientere seg i store tekstmengder og vurdere teksters relevans og troverdighet.	<ul style="list-style-type: none"> • kritisk, selvstendig og variert bruk av digitale og analoge kilder • oppøve kritisk holdning til hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon • strategier for søk etter digital informasjon 	<ul style="list-style-type: none"> • kritisk retorisk analyse av hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon • sitattekniikk og kildehenvisning • forstå hvordan algoritmer i digitale medier styrer tilgang til informasjon
Muntlig tekstskaping Elevene skal kunne lytte og uttrykke seg muntlig på hensiktsmessige måter både spontant og planlagt, i monologiske og dialogiske sjangrer og foran et publikum og i digitale medier.	<ul style="list-style-type: none"> • muntlig presentasjon av fagstoff • delta i faglige samtaler • stemmebruk og kroppsspråk • dramatisering 	<ul style="list-style-type: none"> • muntlig presentasjon av fagstoff med bruk av relevante fagbegreper • argumenterende og appellerende muntlige sjangrer • litterært program
Skriftlig tekstskaping Elevene skal kunne skrive på hovedmål og sidemål i ulike sjangrer og kombinere skrift med bilder og andre uttrykksmåter. De skal kunne gi tilbakemelding på andres tekster og selv kunne ta imot og bearbeide tekst ut fra tilbakemeldinger.	<ul style="list-style-type: none"> • informative, analyserende og argumenterende tekster • fortellende og ekspressive tekster • enkle drøftinger • skriverammer og modelltekster • revidere tekst etter tilbakemelding 	<ul style="list-style-type: none"> • litterære og retoriske analyser • informative, argumenterende og drøftende tekster • vurdere egne og andres tekster • oppbygning av korte og lange tekster

		<ul style="list-style-type: none"> • planlegge og revidere tekst etter tilbakemelding
<p>Språket som system og mulighet</p> <p>Elevene skal uttrykke seg klart og variert muntlig og skriftlig, og kunne leke, utforske og eksperimentere med språklige uttrykk. De skal kunne beskrive de strukturelle, kommunikative og poetiske sidene av språket og kunne bruke språket med ulikt formål og utforske hvilke muligheter språket gir.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • setningsstruktur og ordoppbygging • rettskriving, tegnsetting og tekstbinding • retoriske appellformer • estetiske sider ved verbalspråk, bilder og andre uttrykksformer 	<ul style="list-style-type: none"> • syntaks og morfologi • rettskriving, tegnsetting og tekstbinding • retoriske appellformer og retorisk situasjon • troper og figurer • uttrykksformer i ulike medier og samspillet mellom dem
<p>Språksituasjonen i Norge</p> <p>Elevene skal ha kunnskap om og utforske sider ved dagens språksituasjon i Norge og dens historiske bakgrunn. Elevene skal utvikle kunnskaper om sammenhengen mellom språk, kultur og identitet og med bakgrunn i dette kunne sette seg inn i andre menneskers språklige situasjon i Norge.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • de offisielle språkene i Norge • språklig mangfold i elevenes nærområde • språk og identitet 	<ul style="list-style-type: none"> • minoritetsspråk i Norge • konsekvenser av fornorsking av den samiske kulturen • den historiske bakgrunnen for de to målformene • sosiolingvistikk

Kort utdypende tekst om tverrfaglige tema i faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra de tverrfaglige temaene mener kjerneelementgruppa er sentrale i faget?

Demokrati og medborgerskap

Gjennom norskfaget utvikler elevene muntlige og skriftlige retoriske ferdigheter for deltakelse i samfunnsdebatten. De utvikler også kompetanse i kritisk vurdering av tekst, som er viktig å for å holde seg informert og gjøre seg opp egne meninger. Lesing av litteratur gir elevene erfaring med å leve seg inn i og forstå andre menneskers livssituasjon og perspektiver.

Folkehelse og livsmestring

Gjennom arbeid med norskfaget utvikler elevene evnen til å uttrykke seg skriftlig og muntlig. Dette gir grunnlag for å kunne gi uttrykk for egne følelser, erfaringer og meninger, noe som igjen

er viktig for psykisk helse og livsmestring. Gjennom arbeid med skjønnlitteratur utvikler elevene evne til empatisk lesing slik at de lettere kan sette seg inn i andres livssituasjon og kjenne seg igjen i andre menneskers tanker og handlinger slik at de kan gi og oppleve anerkjennelse. Arbeid med språk og språkbruk gir elevene perspektiver knyttet til språklig identitet og det å kunne forstå andre menneskers språklige situasjon og behov.

Bærekraftig utvikling

Gjennom arbeid med norskfagets tekstmangfold vil elevene utvikle evnen til kritisk lesning og kildekritikk. Videre vil deler av tekstmangfoldet, både skjønnlitteraturen og sakprosaen, bidra til økt etisk bevissthet på felter som angår bærekraftig utvikling. I norskfaget lærer elevene å kommunisere med andre, noe som ligger til grunn for det sosiale samspillet mellom mennesker på tvers av land og kulturer. Norskfagets komparative perspektiver på språk og kultur vil også kunne gi viktig innsikt i denne sammenhengen.

Kort utdypende tekst om grunnleggende ferdigheter i faget:

Hvilke sider av de fem grunnleggende ferdighetene er relevante for faget når det gjelder:

å kunne lese i faget

- grunnleggende avkoding og forståelse
- skape mening fra tekster fra nåtid og fortid i et bredt utvalg sjangere.
- finne informasjon og forstå resonnementer og framstillinger i ulike typer tekster på skjerm og papir
- kunne forholde seg kritisk og selvstendig til leste tekster.
- benytte lesestrategier for å få mest mulig ut av lesingen.
- forstå, tolke, reflektere og vurdere tekster i ulike sjangere

å kunne skrive i faget

- grunnleggende skriveopplæring
- uttrykke seg i norskfaglige sjangere på en hensiktsmessig måte.
- skrive teksttyper som er relevante for faget.
- planlegge, utforme og bearbeide tekster som er tilpasset formål og mottaker.
- uttrykke seg med stadig større språklig sikkerhet på både hovedmål og sidemål.

å kunne regne i faget

- lese, tolke og forstå sammensatte tekster som inneholder tall, størrelser, geometriske figurer, grafiske framstillinger, tabeller og/eller statistikk.

muntlig ferdigheter i faget

- lytte, samtale og tale, og tilpasse språket til formål og mottaker.
- mestre ulike muntlige kommunikasjonssituasjoner og kunne planlegge og framføre muntlige presentasjoner av ulik art.
- systematisk arbeid med ulike muntlige sjangere og strategier
- forstå og å bruke det muntlige språket nyansert og presist

digitale ferdigheter i faget

-bruke digitale verktøy, medier og ressurser for å innhente og behandle informasjon, skape og redigere ulike typer tekster og kommunisere med andre.

-vurdere og bruke kilder på en bevisst måte.

-finne, bruke og vurdere og referere til digitale kilder i skriftlige og muntlige tekster

-skape tekster digitalt

-kunne regler for opphavsrett og personvern

Kort utdypende tekst om verdigrunnlaget knyttet til faget:

Hvilket innhold/perspektiver fra verdigrunnlaget mener kjerneelementgruppa er spesielt relevante for faget?

Demokrati, fellesskap og mangfold som realitet og ressurs er de viktigste komponentene i verdigrunnlaget for norskfaget. Å orientere seg kritisk og konstruktivt i en mangfoldig språk- og mediakultur er videre helt sentralt for å utvikle fullverdig medborgerskap. Etnisk, kulturelt og språklig mangfold står i dette faget i et spenningsforhold til kulturarv og tradisjonell kulturell referanseramme, et spenningsforhold som er med på å utvikle faget videre. Samarbeidsformene i skolen skal preges av likestilling, menneskeverd og toleranse, og en dialogisk tilnærming som tar elevens bidrag, menneskelige særtrekk og faglige ståsted på alvor, i en stadig økende grad av ansvarliggjøring og selvstendighet.

Stikkordsform:

Demokrati

Mangfold

Kritisk tenking og praksis

Medborgerskap

Likestilling

Menneskeverd

Toleranse

Dialog

Ansvarliggjøring

Selvstendighet

Begrunnelser for prioriteringer kjerneelementgruppa har gjort i faget:

Vi har nå forsøkt å gi faget en tydeligere retning. Vi reviderte omtalen av kjerneelementene først og fremst slik: Vi la inn bokmål og nynorsk samt oversettelse fra samisk og andre språk under «tekst i kontekst» og hovedmål og sidemål under «skriftlig tekstproduksjon». I tillegg gjorde vi noen mindre justeringer av «kritisk tilnærming til tekst» for å fokusere mer på vurdering og det skjønnlitterære.

Vi forsøkte å gjøre forskjellen mellom ungdomstrinn og vg2/3 tydeligere enn det er i dagens læreplan. Vi fordelte temaer og la inn en klarere progresjon i de temaene som er felles for de to trinnene. Vi avgrenset antall sjangrer, spesielt innenfor skriving. Vi forsøkte å gjøre Vg2/3 tydeligere studieforberedende, med å fokusere på akademiske sjangrer, kildebruk, sitattekniikk etc.

På 1.-4.trinn har vi forsøkt å løfte frem at barn lærer med hele kroppen, og vi har ønsket å løfte frem mer lekende, estetisk, oppdagende og utforskende innfallsvinkler til begynneropplæringen.

Barn må få prøve og feile, og oppdage språkets kommunikative muligheter på en motiverende måte. Vi vil legge til rette for norskfaglige arbeidsmåter som tar opp i seg andre estetiske fag. Vi har måttet endre beskrivelsene av kjerneelementene i forhold til VGS, og vi har laget varianter vi mener kommuniserer bedre på de laveste årstrinnene.

Når det gjelder grunnleggende ferdigheter, har vi tatt utgangspunkt i beskrivelsene som ligger i gjeldende norskplan.

2. INNSPILL

? Hvilket fag ønsker du å gi innspill til?

Norsk

? I hvilken grad mener du at gruppen har kommet fram til en riktig prioritering i denne skissen?

Ingen kommentar fra instansen

? Hva mener du er de mest sentrale kjerneelementene i faget med utgangspunkt i denne skissen? Hvis du mener at andre kjerneelementer skal inn - hva mener du da skal tas ut?

Vi ser svært positivt på, og ønsker å understreke viktigheten av at det å «oppøve kritisk holdning til hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon» er inkludert i beskrivelsen av kjerneelementene, og at dette beholdes videre i prosessen.

Innunder dette, bør det inkluderes læring om hvordan kan språk brukes for å inkludere og ekskludere, sette premisser og legge føringer, eller sementere stereotyper (for eksempel kjønns spesifikke arbeidstitler som «fylkesmann» eller fargebeskrivelsen «hudfarget»). Videre er det viktig at det i flere av fagets kjerneelementer fokuseres på grenseoverskridende og straffbare handlinger i form av verbale krenkelser/trusler, hvilken rolle dette har i språklig maktutøvelse. Det er viktig at dette inkluderes for å ivareta de tverrfaglige elementene «demokrati og medborgerskap» og «folkehelse og livsmestring».

? Synes du skissen ivaretar de tverrfaglige temaene - bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap og folkehelse og livsmestring - på en relevant måte for faget?

Vi ser svært positivt på, og ønsker å understreke viktigheten av at det å «oppøve kritisk holdning til hatretorikk, språklig maktutøvelse og manipulasjon» er inkludert i beskrivelsen av kjerneelementene, og at dette beholdes videre i prosessen.

Innunder dette, bør det inkluderes læring om hvordan kan språk brukes for å inkludere og

ekskudere, sette premisser og legge føringer, eller sementere stereotyper (for eksempel kjønns spesifikke arbeidstitler som «fylkesmann» eller fargebeskrivelsen «hudfarget»). Videre er det viktig at det i flere av fagets kjerneelementer fokuseres på grenseoverskridende og straffbare handlinger i form av verbale krenkelser/trusler, hvilken rolle dette har i språklig maktutøvelse. Det er viktig at dette inkluderes for å ivareta de tverrfaglige elementene «demokrati og medborgerskap» og «folkehelse og livsmestring».

? Det skal bli tydeligere hvilke sider av de grunnleggende ferdighetene, lese, skrive, regne, muntlig og digitale ferdigheter, som er relevante i faget. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Ny overordnet del beskriver verdigrunnlaget for skolen, og skal integreres tydeligere i fag. Hvordan synes du skissene ivaretar dette?

Ingen kommentar fra instansen

? Synes du skissene til kjerneelementer i de ulike fagene legger til rette for å inkludere samisk innhold, det vil si kunnskap om den samiske folkegruppa og om samisk språk, kultur og samfunnsliv?

Ingen kommentar fra instansen